

РЕЦЕНЗИЯ

**НА ТРУДОВЕТЕ НА АЛБЕНА ИЛИЕВА ДИМИТРОВА, ДОКТОР – ГЛ.
АСИСТЕНТ В КАТЕДРА “ ПСИХОЛОГИЯ, ПЕДАГОГИКА И СОЦИОЛОГИЯ”
НА НСА „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“, ПРЕДСТАВЕНИ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА ЗА
“ДОЦЕНТ” В ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.6. СПОРТ,
СПЕЦИАЛНОСТ „СПОРТ“ (СОЦИОЛОГИЯ НА СПОРТА) ЗА НУЖДИТЕ НА
КАТЕДРА „ПСИХОЛОГИЯ, ПЕДАГОГИКА И СОЦИОЛОГИЯ“**

**РЕЦЕНЗЕНТ: ПРОФ. ТАТЯНА ЯНЧЕВА, ДН,
НСА “В. ЛЕВСКИ” - СОФИЯ**

Конкурсът за “доцент” в професионално направление 7.6. Спорт, специалност „Спорт“ (Социология на спорта) за нуждите на катедра „Психология, педагогика и социология“ на НСА „Васил Левски“ е обявен в “Държавен вестник”, бр. 91/ 19.11.2019 г., съобразно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение, както и Правилника на НСА.

В него участва един кандидат – гл. ас. Албена Димитрова, доктор.

За участието си в конкурса за доцент гл. ас. А. Димитрова представя общо 12 свои научни труда, от които 1 не подлежи на рецензиране (Автореферат на дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“) – 1 монография, 2 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (120 точки) и 8 публикации и доклади в нереферирани издания, включени в списъка на НАЦИД (169 точки). От тях 7 са на български и 5 на английски език, 5 са самостоятелни, 7 – в съавторство. Гл. ас. А. Димитрова е представила справка за общо 14 цитирания, от които 1 в индексирано и реферирано издание (общо 80 точки, при минимално изисквани 50). Посочени са, придружени със съответни документи участия в научни и образователни проекти, 1 учебник и участия в три семинара. Представените за участие в конкурса материали от кандидатката напълно удовлетворяват изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение, както и Правилника на НСА „Васил Левски“ по отношение на наукометричните показатели (общо 720 точки).

В тематично отношение трудовете на А. Димитрова са изцяло по тематиката на обявения конкурс. Те са ориентирани в три проблемни области. Първата обхваща проблемите на насилието и девиантното поведение в спорта (публикации 2, 5, 6, 7).

Втората група разглежда социалната интеграция и социализацията чрез спорта (публикации с № 3, 4, 8, 9, и 10). Третата линия на изследвания е насочена към маркетинговите аспекти на спорта (публикации 11 и 12).

Като цяло с най-голям принос според мен са публикациите в областта на насилието и девиантното поведение в спорта. Логично продължение на дългогодишния изследователски интерес и усилия на А. Димитрова в тази посока е монографията „Девиантно поведение в спорта: реалност и перспективи“. В нея гл. ас. Димитрова разглежда девиантното поведение като феномен и неговите проявления в спорта. Очертана е същността на девиантното поведение, както и неговата специфика в областта на спорта. Интерес представляват изведените положителни функции на девиантното поведение в спортната субкултура и разглеждането му като „проблем на адекватната социализация и ефективно участие в спортното състезание“. Анализирани са и неговите отрицателни функции през призмата на културната норма за честна игра.

Специален акцент в монографията е поставен върху насилието като феномен в спорта. Разгледани са различни концепции и дефиниции за насилието от социологическа гледна точка. Представен е теоретико-емпиричен модел на насилието и спорта. Изведени са факторите, подпомагащи насилието, както и неговите многообразни форми в съвременното общество. Анализирана е връзката „девиантно поведение – престъпност“ в контекста на различните направления и изследователски перспективи в социологията. На основата на теоретичния анализ на проблемите на девиантното поведение и насилието, А. Димитрова предлага конкретни подходи за превенция на насилието като акцентира върху необходимостта от използване на комплексен подход. Като положителен момент може да се отбележи акцентът върху факторите, стимулиращи укрепването на личността, осигуряването на практическа и емоционална подкрепа и тезата да се търси превенция вместо реакция.

Представени са десет собствени емпирични социологически изследвания на насилието и спорта с общо 1219 изследвани лица (ученици и студенти). Изследвани са формите и факторите на насилие при ученици и студенти. Смушаващ е установеният факт, че най-честите прояви на насилие според учениците са между самите тях. Следва насилието на улицата и между родителите. Тези резултати имат значителна практическа стойност и поставят на дневен ред редица въпроси, свързани с възпитанието на децата, осигуряване на психологически комфортна семейна и училищна среда. Резултатите от изследванията разкриват и специфичното влияние на медиите за увеличаване на проявите на насилието сред учениците.

Част от изследванията са насочени към изследване на проявите, формите и факторите за насилие в спорта и спортната среда. Положителен е установеният факт, че преобладаващата част от изследваните считат, че насилието в спорта е слабо разпространено и че то се проявява най-често при феновете и по-рядко сред спортистите. Според изследваните студенти корените на насилието са в повечето случаи извън спорта – на улицата, в заведенията и др. А. Димитрова стига до заключението, че „насилието е последица от неадекватна социализация, която води до нарушение на междуличностните взаимоотношения и неефективен социален контрол на различни нива на социални взаимодействия в сферата на спорта“. В резултат на проведените изследвания са установени различни доминиращи причини и фактори за социализация към и чрез спорта. Изведена е социализиращата роля на спорта за личността. Разкрита е ролята на физическото възпитание и спорта във висшите училища за подпомагане на адаптацията и понижаване на негативните психични и физически процеси. Изведени са факторите за подобряване на здравословното състояние повишаване на ефективността на дейността.

Като принос могат да се изведат очертаните перспективи, свързани с разглеждане на спорта като фактор за превенция на насилието и девиантното поведение.

Втората група публикации са свързани с проблемите на социалната интеграция и социализацията чрез спорта. Разгледано е специалното място на адаптираната физическа активност за ускоряване на процеса на социална интеграция. Разкрити са някои проблеми, свързани със социалната интеграция на хора с увреждания и ролята на спорта за подобряване на качеството им на живот. Очертана е специфичната роля на физическата активност и спорта в борбата с предразсъдъците и наложените стереотипи към хората с увреждания, в осмислянето на свободното време, разширяването на социалните контакти и приучаване към здравословен начин на живот.

Интересен акцент в научните публикации на А. Димитрова е изследването на доброволчеството като фактор за интеграция. Разглежда се спорта, в частност доброволчеството в спорта, като пример за добре изградена организационна структура. Анализира се настоящата система на доброволчеството като се търси нов подход, основан на идеята за формиране на целенасочена политика в областта на доброволчеството в спорта, в съответствие с Националната стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта в Република България 2012-2022 и европейските рамкови програми. Търси се социалния ефект, резултатите и ползите от включването на

учащи като доброволци в спортни мероприятия. Направено е конкретно предложение за подобряване на системата.

Разгледани са социално-културните аспекти на честната игра през призмата на един конкретен спорт – ветроходството. Изследвана е ефективността на съществуващата система на олимпийско образование и отношението към принципите на Честната игра във ветроходството. В резултат на проведени изследвания е установено положителното влияние на Олимпийското движение и Олимпийските игри за доброволното приемане и спазване на принципите на честната игра и олимпизма. Заедно с това се извеждат и някои негативни следствия, свързани с поведение на някои треньори, стимулиращи у своите състезатели неспортсменско поведение, в разрез с принципите на олимпизма. А. Димитрова стига до извода, че негативните следствия не могат да бъдат избегнати, но могат да бъдат контролирани и насочвани към социално приемливи активности.

Третата група публикации са свързани с изследване на маркетинговите аспекти на честната игра и спорта. Тази линия на изследване, макар и само загатната, е перспективна за бъдещи проучвания и анализи. Изследвани са някои маркетингови аспекти, свързани прояви на Fair play в различни спортове и популяризирането му чрез масмедиите. Установено е положителното влияние на честната игра върху развитието на Личностните качества. Изведена е необходимостта от по-широко популяризиране на принципите на честната игра, както и по-силен акцент върху социалните функции на спорта като „катализатор на социалната интеграция“.

В научната продукция на гл. ас. Албена Димитрова могат да се изведат редица приносни моменти, които могат да се сведат до следното:

1. Направен е задълбочен социологически анализ на девиантното поведение в спорта. Изведени са неговите причини и фактори.
2. Представени са десет собствени емпирични социологически изследвания на насилието в спорта. Анализирани са взаимовръзките между спорта, насилието, пола и възрастта. Изведена е тезата за насилието като последица от неадекватна реализация, която води до нарушения в междуличностните взаимоотношения и неефективен социален контрол на различни нива на социални взаимодействия.
3. Очертани са перспективи, свързани с разглеждане на спорта като фактор за превенция на насилието и девиантното поведение.
4. Изследвани са различни социални фактори и причини, пречатстващи социалната интеграция на хора с увреждания и ролята на спорта за преодоляване на

социалните бариери и подобряване на качеството на живот. Очертана е специфичната роля на физическата активност и спорта в борбата с предразсъдъците и наложените стереотипи към хората с увреждания, в осмислянето на свободното време, разширяването на социалните контакти и приучаване към здравословен начин на живот.

5. Изведена е ролята на спорта и културната норма за честна игра като „най-ефективен социален инструмент за усвояване на правилата в обществото“, за утвърждаване на равноправие и толерантност.

Гл. ас. А. Димитрова е водещ преподавател по дисциплината Социология на спорта в ОКС „Бакалавър“, преподавател в магистърските програми „Адаптирана физическа активност и спорт“ и „Спортна журналистика“.

Под ръководството на гл. ас. Димитрова са успешно защитили своите дипломни работи 2 студенти – 1 бакалавър и 1 магистър.

За участието си в конкурса кандидата представя участие в 5 научни и образователни проекта - 4 национални и 1 международен.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Гл. ас. Албена Димитрова е утвърден специалист в областта на социологията на спорта. Ползва се с авторитет сред академичната общност. Със своите научни разработки внася определени приноси в областта на теорията и практиката на социологията на спорта.

Тематиката на публикациите е в пълно съответствие с тематиката на обявения конкурс. Научната и педагогическа дейност на кандидатката и представените наукометрични данни удовлетворяват напълно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение, както и Правилника на НСА.

Не са постъпили сигнали за плагиатство и не е установено такова.

Всичко това ми дава основание с убеденост в научните и педагогически достойнства на Албена Димитрова – главен асистент в катедра „Психология, педагогика и социология“ при НСА „Васил Левски“ да предложа на Уважаемите членове на Научното жури да бъде избрана за “доцент” в професионално направление 7.6. Спорт, специалност „Спорт“ (Социология на спорта).

София,

01.03.2020 г.

Рецензент:

(Проф. Татяна Янчева, ДН)

REVIEW

OF THE WORKS OF ALBENA ILIEVA DIMITROVA, PH.D. – CHIEF ASSISTANT AT DEPARTMENT “PSYCHOLOGY, PEDAGOGY AND SOCIOLOGY” AT NSA “VASSIL LEVSKI”, PRESENTED FOR PARTICIPATION IN THE CONTEST FOR “ASSOCIATE PROFESSOR” IN PROFESSIONAL FIELD 7.6. SPORT, SPECIALTY “SPORT” (SPORTS SOCIOLOGY) FOR THE NEEDS OF DEPARTMENT “PSYCHOLOGY, PEDAGOGY AND SOCIOLOGY”

**REVIEWER: PROF. TATIANA IANCHEVA, D.SC.,
NSA “V. LEVSKI” - SOFIA**

The contest for taking the academic position “associate professor” in professional field 7.6. Sport, specialty “Sport” (Sports Sociology) for the needs of Department “Psychology, Pedagogy and Sociology” at NSA “Vassil Levski” was announced in DV, issue 91/19.11.2019 according to the requirements of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation, as well as NSA Regulations.

There is one candidate in the contest – chief assistant Albena Dimitrova, Ph.D.

In order to apply in the contest for taking the academic position “associate professor”, chief assistant A. Dimitrova has presented a total of 12 scientific works of which 1 is not a subject of review (Author’s summary of dissertation for acquiring Ph.D. degree) – 1 monography, 2 publications in scientific journals, which are referenced and indexed in world famous databases containing scientific information (120 points), and 8 publications and manuscripts in non-referenced issues, included in the list of NACID (169 points). Of them 7 are in Bulgarian and 5 in English, in 5 of them she was the only author, in 7 – in joint authorship. Chief assistant A. Dimitrova has presented information about a total of 14 citations, of which 1 in a referenced issue (a total of 80 points, the minimum requirement is 50). There is also information about her participation in scientific and educational projects (supported by the necessary documentation), 1 textbook, and participation in three seminars. The presented materials for the participation in the contest entirely meet the requirements of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation, as well as NSA Regulations as regards the scientific-metric data (a total of 720 points).

As regards their contents, A. Dimitrova's works comply with the topic of the announced contest. They are oriented in three directions of study. The first one encompasses the issues of violence and deviant behavior in sport (publications 2, 5, 6, 7). The second group views social integration and socialization through the means of sport (publications 3, 4, 8, 9, and 10). The third line of research is directed towards the marketing aspects of sport (publications 11 and 12).

As a whole, in my opinion, the publications in the field of violence and deviant behavior in sport are the ones with the greatest contribution. A logical continuation of A. Dimitrova's research interest and efforts of many years in this direction is her monography "Deviant Behavior in Sport: Reality and Prospects". Here, chief assistant A. Dimitrova views the deviant behavior as a phenomenon and its manifestations in the field of sport. The nature of deviant behavior is outlined, as well as its specificity in sports context. The established positive functions of deviant behavior in sports subculture are of great interest as well as its viewing as "an issue of an adequate socialization and efficient participation in sports competition". Its negative functions are also analyzed through the prism of the cultural norm of fair play.

A highlight of the monography is violence as a phenomenon in sport. The different concepts and definitions of violence from sociological point of view are viewed. A theoretical-empirical model of violence in sport is presented. The factors facilitating violence, as well as its various forms in modern society are revealed. The relation "deviant behavior – crime rate" is analyzed in the context of the different directions and research prospects in sociology. On the base of the theoretical analysis of the issues of deviant behavior and violence, A. Dimitrova suggests certain approaches for prevention of violence by emphasizing on the necessity of the use of a complex approach. As a positive aspect, I can point out the emphasis on the factors stimulating personality reinforcement, providing practical and emotional support, and on the stance on searching prevention instead of reaction.

Ten author empirical sociological surveys of violence in sport are presented with a total of 1219 researched individuals (pupils and students). The forms and factors of violence among pupils and students are researched. The established fact that the most prevailing manifestations of violence among pupils are among them is alarming. Violence in the streets and between parents is the one that follows. These results are of significant practical value and pose questions related to children's upbringing and ensuring a psychologically comfortable family and school environment. The results from the surveys also reveal the specific influence of media for increasing the manifestations of violence among pupils.

Part of the surveys is aimed at studying the manifestations, forms, and factors of violence in sports environment. The established fact that most of the researched individuals consider violence in sport as not being greatly spread and that it can be most often found among fans not among athletes is a positive finding. According to the researched students the roots of violence are outside sport in most cases – in the streets, at the pubs, etc. A Dimitrova arrives at the conclusion that “violence is a consequence of inadequate socialization which leads to disrupted interpersonal relations and ineffective social control on different levels of social interactions in the field of sport”. Different dominating reasons and factors for socialization through sport have been established as a result of the conducted studies. The socializing role of sport for a person has been outlined. The role of physical education and sport at universities for helping adaptation and decreasing the negative psychic and physical processes has been revealed. The factors for improving health and increasing efficiency have been established.

The outlined prospects, related to viewing sport as a factor for prevention of violence and deviant behavior, could be regarded as a contribution.

The second group of publications is related to the issues of social integration and socialization through sport. The special place of adapted physical activities for acceleration of the process of social integration has been viewed. Some problems related to social integration of people with disabilities have been revealed as well as the role of sport for improvement of their quality of life. The specific role of physical activities and sport in the struggle against prejudices and set stereotypes towards people with disabilities have been outlined, giving meaning to their spare time, widening their social contacts, and teaching them how to lead a healthy lifestyle.

An interesting highlight of A. Dimitrova's scientific publications is the research on volunteerism as a factor for integration. She views sport, volunteerism in sport in particular, as an example of a well-built organizational structure. She analyzes the current volunteering system while looking for a new approach based on the idea of forming a purposeful policy in the field of volunteerism in sport in accordance with the National strategy for development of physical education and sport in the Republic of Bulgaria 2012-2022 and the European frame programs. The social effect is sought, the results and benefits from the inclusion of students as volunteers in sports events. A particular suggestion for improving the system is made.

The social-cultural aspects of fair play through the prism of sailing are viewed. The efficiency of the existing system of Olympic education and attitudes to the principles of Fair Play in sailing are researched. As a result of conducted studies, the positive influence of the

Olympic Movement and the Olympic Games on the voluntary accepting and abiding by the principles of fair play and the Olympic values have been established. Along with that, some negative consequences related to the behavior of some coaches who stimulate their players in a non-sportsmanship behavior are shown which is not in compliance with the principles of the Olympic Games. A. Dimitrova draws the conclusion that the negative consequences cannot be avoided but can be controlled and directed at socially acceptable activities.

The third group of publications is related to research of marketing aspects of fair play and sport. This line of studies, although only slightly developed, is prospective for future research and analysis. Some marketing aspects related to manifestations of Fair Play in different kinds of sport have been researched and its popularization through the media. The positive influence of fair play on the development of personality qualities has been established. The necessity of a wider popularization of the principles of fair play has been pointed out as well as a stronger emphasis on the social functions of sport being “a catalyst of social integration”.

Chief assistant Albena Dimitrova's scientific works have a lot of contributions which can be narrowed down to the following:

1. A profound sociological analysis of deviant behavior in sport has been made. Its reasons and factors have been established.
2. Ten author empirical sociological surveys on violence in sport have been presented. The interdependences among sport, violence, gender, and age have been analyzed. The thesis for violence as a consequence of inadequate realization which leads to disrupted interpersonal relations and inefficient social control on different levels of social interactions has been introduced.
3. Some prospects related to viewing sport as a factor for prevention of violence and deviant behavior have been outlined.
4. Various social factors and reasons impeding social integration of people with disabilities and the role of sport for overcoming social barriers and improving wellbeing have been researched. The specific role of physical activities and sport in the struggle with prejudices and set stereotypes towards people with disabilities and their making use of their spare time, broadening their social contacts, and teaching them to lead a healthy lifestyle have been outlined.
5. The role of sport and the cultural norm of fair play as “the most efficient social instrument for acquiring the rules of society”, for establishing equality and tolerance has been pointed out.

Chief assistant A. Dimitrova is a leading lecturer in the subject Sports Sociology. She teaches BA students as well as MA students with majors “Adapted physical activities and sport” and “Sports Journalism”.

Chief assistant A. Dimitrova was director of studies of 2 of her students – 1 BA student and 1 MA student who successfully defended their diploma works.

For her participation in the contest, the candidate has presented her participation in 5 scientific and educational projects – 4 national and 1 international.

CONCLUSION:

Chief assistant Albena Dimitrova is a recognized specialist in the field of sports sociology. She is respected by the academic community. With her scientific work, she has brought some contributions in the field of theory and practice of sports sociology.

The content of her publications is in full compliance with the topic of the announced contest. The candidate’s scientific and pedagogical activities and the presented scientific-metric data entirely meet the requirements of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation, as well as NSA Regulations.

There are no signals for plagiarism and no signs of plagiarism have been found.

All these make me convinced in the scientific and pedagogical merits of Albena Dimitrova – chief assistant at Department “Psychology, Pedagogy and Sociology” at NSA “Vassil Levski” and on these grounds I would like to suggest that the respectable members of the scientific committee should grant her with the title “associate professor” in professional field 7.6. Sport, specialty “Sport” (Sports Sociology).

Sofia,

01.03.2020

Reviewer:

(Prof. Tatiana Iancheva, D.Sc.)